

Vuosien 2026–2028 yhtenäinen ohjelma-asiakirja

Yhteenveto

Kuva 1: [Vuosien 2026–2028 yhtenäinen ohjelma-asiakirja](#)

Yhtenäinen ohjelma-asiakirja on Euroopan unionin turvapaikkaviraston (EUAA) ohjelmasuunnittelun väline. Samalla se on viraston operatiivisten toimien rahoituspäätös. Asiakirjassa tehdään selkoa viraston toimien ja resurssien monivuotisesta ja vuotuisesta suunnittelusta, jolla varmistetaan strategisten tavoitteiden, operatiivisten toimien ja resurssien kohdentamisen keskinäinen johdonmukaisuus.

Hallintoneuvosto hyväksyi vuosien 2026–2028 yhtenäisen ohjelma-asiakirjan 30. syyskuuta 2025. Ohjelmakaudella viraston toiminnassa priorisoidaan muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen, jäljempänä 'sopimus', tehokasta täytäntöönpanoa ja viraston seurantatehtävän hoitoa. Samalla pidetään huolta tarvittavasta joustavuudesta, jotta kyetään reagoimaan muuttuviin muuttoliikesuuntauksiin ja mahdollisiin kriiseihin, jotka voivat edellyttää operatiivisten

tavoitteiden ja rahoitussuunnitelmien muuttamista.

Strateginen konteksti

Vuosien 2026–2028 yhtenäinen ohjelma-asiakirja on laadittu tilanteessa, jossa muuttopaineet jatkuvat ja turvapaikkatarpeet muuttuvat kaikissa jäsenvaltioissa. Vaikka Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän kehittämisessä on edistytty, jäsenvaltioiden välillä on edelleen huomattavia eroja menettelytavoissa, turvapaikkahakemusten hyväksymisasteissa, myönnetyn suojelun muodoissa ja vastaanotto-olosuhteissa. Nämä erot vaikuttavat edelleen liikkumiseen ja haittaavat tavoitetta varmistaa turvapaikanhakijoiden yhdenmukainen kohtelu koko unionissa.

Muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksella pyritään korjaamaan nämä puutteet vahvistamalla varautumista, parantamalla kriisitoimintaa ja synnyttämällä todellinen

tasapaino yhteisvastuun ja vastuun välille. Sopimuksen lainsäädäntövälineitä aletaan soveltaa kesäkuussa 2026, ja näin sopimuksella vahvistetaan asteittain viraston asemaa toimivan Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän tukemisessa. EUAA:n työmäärän, joka on jo kasvanut sopimuksen hyväksymisen myötä, odotetaan näin ollen kasvavan entisestään sekä sen pysyvässä että operatiivisessa toiminnassa.

Tässä tilanteessa helmikuussa 2024 päästiin sopimukseen vuosien 2021–2027 monivuotisen rahoituskehiksen tarkistamisesta siten, että EUAA:lle annettiin 190 miljoonan euron lisärahoitus vuoteen 2027 saakka. Lisärahoituksella viraston on määrä tukea sopimuksen täytäntöönpanoa.

Vuosien 2026–2028 toimintasuunnitelma ja painopisteet

Kuva 2: [EUAA:n vuosien 2024–2029 strategia](#)

Yhtenäinen ohjelma-asiakirja on linjassa Euroopan komission vuosien 2024–2029 muuttoliikkeeseen ja turvapaikanhakuun liittyvien poliittisten painopisteiden kanssa. Näin voidaan olla varmoja siitä, että se on johdonmukainen EU:n laajempien tavoitteiden kanssa. EUAA:n vuosien 2024–2029 strategiaan perustuvassa monivuotisessa työohjelmassa määritellään viraston tavoitteet seuraavilla neljällä päätoimialueella: operatiivinen tuki, koulutus ja ammatillinen kehitys, turvapaikka-asioita koskeva tietämys ja monialainen toiminta. Työohjelmassa asetetaan seitsemän strategista tavoitetta kaudelle 2026–2028.

Vuoden 2026 vuotuisessa työohjelmassa näistä strategisista tavoitteista on muodostettu konkreettisia vuositaso tavoitteita ja päämääriä, jotka on jäsennelty konkreettisiksi toimiksi ja sovitettu käytettävissä oleviin henkilöresursseihin ja taloudellisiin resursseihin.

Operatiivinen ja tekninen apu

Kuva 3: EUAA:n operatiivista tukea Lampedusalla

Sopimuksen mukaisten lainsäädäntöehdotusten hyväksymisen myötä viraston operatiivisen läsnäolon odotetaan säilyvän merkittävänä samalla, kun se laajentaa tehtäväalaansa käytettävissä olevien resurssien puitteissa.

[Operatiivista ja teknistä apua](#) annetaan jäsenvaltioille myös jatkossa [monivuotisten tai lyhyempikestoisten toimintasuunnitelmien](#) sekä erityisten hankesuunnitelmien kautta.

Tuki pysyy joustavana, ja sitä pystytään mukauttamaan muuttuviin muuttoliikesuuntauksiin ja uusiin tarpeisiin ja toimintaympäristöihin. Päätökset nykyisen tuen jatkamisesta sekä uusien toimien aloittamisesta perustuvat huolelliseen *priorisointiprosessiin*, jossa otetaan huomioon tuen kiireellisyys, odotettu vaikutus, EU:n tason lisäarvo, toimien toteutettavuus ja viraston käytettävissä olevat henkilöresurssit ja taloudelliset resurssit. Toimintakykyä myös kehitetään edelleen, jotta EUAA pystyy täyttämään sopimuksen mukaiset uudet velvoitteensa.

Laadunvarmistusmenetelmiä, operatiivisia välineitä ja yhdenmukaistettuja menettelyjä sovelletaan johdonmukaisesti. Hyviä käytänteitä vaihdetaan ja valmiussuunnitelmia yhdenmukaistetaan entisestään jäsenvaltioiden kesken yhteisten menetelmien avulla. Kehyksiä, joilla hallitaan henkilöstön lähettämistä kenttäoperaatioihin, vahvistetaan nopeiden ja skaalattavien toimien mahdollistamiseksi. Kaikissa operaatioissa otetaan käyttöön mekanismi, jolla arvioidaan väitettyjä perusoikeuksien ja kansainvälistä suojelua koskevien velvoitteiden vakavia tai jatkuvia loukkauksia, raportoidaan niistä ja puututaan niihin. Kaikkiin toimiin sisältyy poistumisstrategioita, joilla pyritään vahvistamaan kansallisia valmiuksia ja varmistamaan pitkän aikavälin kestävyys.

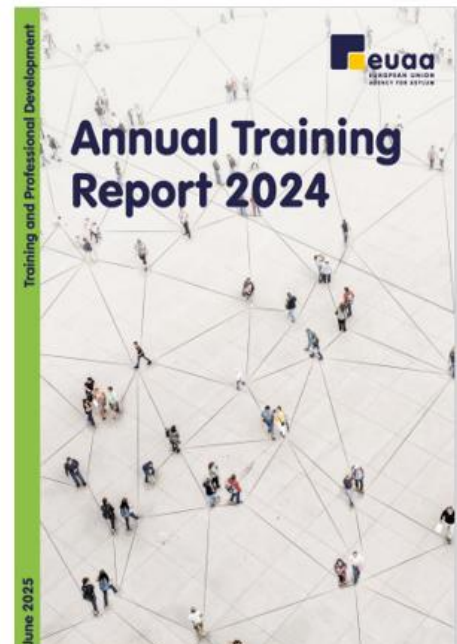
Virasto vahvistaa edelleen ensivastevalmiuttaan voimistamalla tukitoimintoja, parantamalla valmiussuunnittelua ja suunnittelemalla operaatioita sovitussa kehyksessä, joka perustuu järjestelmällisiin tarvearviointeihin ja jäsenvaltioihin priorisointiprosesseihin. Henkilöstön lähettäminen kenttäoperaatioihin, mukaan lukien ulkopuolisten asiantuntijoiden mobilisointi, toteutetaan myös jatkossa vakiintuneiden mekanismien kautta. Toimintaa tuetaan projektinhallintatyökaluilla, tuloksellisuuden seurantajärjestelmillä, tiiviillä koordinoinnilla kansallisten yhteyspisteiden kanssa ja selkeillä toimintaohjeilla. Operatiiviseen tukeen voi kuulua myös muuttoliikkeen hallinnan tukiryhmien lähettämistä sekä infrastruktuurin, kuten laitteiden, väliaikaisten toimistojen, tilojen ja välttämättömien palvelujen, kuten tulkkaus-, kulttuurivälitys- ja kuljetuspalvelujen, tarjoamista tai täydentämistä.

Sopimuskehyksen mukaisesti EUAA tukee pysyvän siirtojärjestelmän ja muiden yhteisvastuutoimien toteutusta yhteistyössä EU:n yhteisvastuukoordinaattorin kanssa. Etusijalla ovat ne jäsenvaltiot, joihin kohdistuu suhteetonta painetta EU:n ulkorajoilla ja joilla on merkittäviä edelleen liikkumiseen liittyviä haasteita. Virasto jatkaa myös EU+ maiden tukemista uudelleensijoittamista ja humanitaarista maahanpääsyä koskevien ohjelmien toteuttamisessa ja koordinoinnissa uudelleensijoittamista ja humanitaarista maahanpääsyä koskevan verkoston kautta, antamalla räätälöityä operatiivista apua ja tarjoamalla Turkissa ja muissa asiaankuuluvissa kolmansissa maissa uudelleensijoittamisen tukivälineitä sekä tukemalla yksityisen tuen järjestelmiä ja täydentäviä väyliä.

Koulutus ja ammatillinen kehitys

Koulutus ja ammatillinen kehitys ovat keskeisessä asemassa silloin, kun pyritään vahvistamaan turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmiä EU:n eri puolilla ja edistämään kansallisten käytänteiden lähentymistä. Tehtävänsä mukaisesti virasto suunnittelee, kehittää ja toteuttaa myös jatkossa laadukasta koulutusta EUAA:n henkilöstölle ja jäsenvaltioiden virkamiehille, kansallisten tuomioistuinten henkilöstölle ja turvapaikka- ja vastaanottoasioista vastaaville kansallisille viranomaisille.

Tiiviissä yhteistyössä asiaankuuluvien asiantuntijaelinten kanssa virasto jatkaa eurooppalaisen turvapaikka-alan koulutusohjelman kehittämistä ja perustaa käytänneyhteisön, jolla tuetaan jatkuvaa oppimista ja parhaiden käytänteiden jakamista kaikkialla EU:n alueella. Virasto laajentaa ja hallinnoi eurooppalaisessa turvapaikka-alan koulutusohjelmassa tarjottavaa koulutusta tunnistettujen tarpeiden perusteella korkeakoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen laatustandardien mukaisesti ja voimaan tulevien sopimuksen lainsäädäntövälineiden edellyttämällä tavalla. Kohdennettua koulutusta ja ammatillista kehitystä edistäviä toimia, kuten myös turvapaikka-asioiden tukiryhmien jäsenille ja turvapaikka-asioiden asiantuntijoiden reserviin kuuluville tarkoitettua strukturoitua koulutusta, tarjotaan jäsenvaltioille, joiden turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmiin kohdistuu suhteetonta painetta. Lisäksi kehitetään ja toteutetaan tapauskohtaisia koulutustoimia kansallisten viranomaisten nimenomaisten pyyntöjen perusteella.

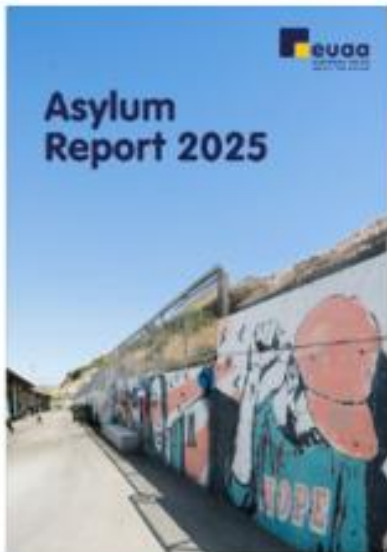

Kuva 4: [EUAA:n vuotuinen koulutusraportti 2024](#)

Koulutustoimilla pyritään myös korjaamaan EUAA:n seurantamekanismin kautta havaittuja puutteita. Seurantatehtäviin osallistuville asiantuntijoille kehitetään ja tarjotaan asiaankuuluvaa koulutusta, ja seurannan tulokset otetaan järjestelmällisesti huomioon kohdennetussa koulutuksessa. Näiden toimien tukemiseksi virasto vahvistaa entisestään mekanismeja, joilla koulutuksen suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvat asiantuntijat valitaan ja mobilisoidaan pysyvän, tapauskohtaisen ja operatiivisen tuen piirissä.

EU:n ulkopuolella koulutustukea kumppanimaille vahvistetaan osana valmiuksien kehittämistoimia viraston ulkoisen yhteistyön strategian mukaisesti. Tukea annetaan olemassa olevien yhteistyökehysten puitteissa ja vahvistettujen painopisteiden ja käytettävissä olevien resurssien mukaan. Koulutustoimiin liittyvää yhteistyötä tehdään tarvittaessa keskeisten sidosryhmien, kuten Euroopan komission, oikeus- ja sisäasioiden alalla toimivien virastojen, YK:n pakolaisjärjestön, Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön, Euroopan neuvoston ja muiden koulutusverkostojen ja -järjestöjen, myös kansalaisyhteiskunnan, kanssa.

Turvapaikka-asioita koskeva tietämys ja seuranta

Kuva 5: [Turvapaikkarakastusraportti 2025](#)

EUAA:n turvapaikka-asioissa tarjoaman tietämyksen ansiosta kansallisilla viranomaisilla on aiempaa paremmat edellytykset edistää kansainvälistä suojelua koskevan päätöksenteon lähentymistä, tehdä päätöksiä entistä nopeammin ja parantaa vastaanotto-olosuhteiden yhdenmukaisuutta.

Lähentymisen lisäämistä koskevan sopimuksessa asetetun tavoitteen mukaisesti EUAA jatkaa yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa, jotta pystytään laatimaan yhteisiä analyyseja ja maakohtaisia ohjeita keskeisistä lähtömaista EUAA:n alkuperämaatiетоjen (COI) perusteella. Komission pyynnöstä virasto toimittaa myös tietoja ja analyyseja turvallisten lähtömaiden ja turvallisten kolmansien maiden nimeämistä varten. Tiedonvaihtoa helpotetaan yhä jatkossa maakohtaisilla

asiantuntijaverkostoilla, tapahtumilla ja erityistyökaluilla, jollaisia ovat esimerkiksi järjestelmä alkuperämaatiетоja koskevien pyyntöjen esittämiseen, alkuperämaatiетоja koskeva neuvontapalvelu ja terveydentilaa koskevien alkuperämaatiетоjen (MedCOI) portaali, joka tarjoaa tietoa lääkkeiden saatavuudesta ja saavutettavuudesta.

Tilannetietoisuuden ja varautumisen vahvistamiseksi virasto tarjoaa myös jatkossa kattavan ja ajantasaisen katsauksen EU:n turvapaikkatilanteesta, myös suuntauksista, menettelyistä ja käytänteistä EU+-maissa. Tähän kuuluu standardoitujen tietojen

keruuta, tulevaisuuteen suuntautuvien analyysien ja strategisten päätelmien laadintaa sekä aihekohtaisten ja tapauskohtaisten raporttien tuottamista. Näillä toimilla tuetaan varhaisvaroitusjärjestelmää, ennusteiden laadintaa, kriisien ehkäisyä ja valmiussuunnittelua ja edistetään siten suoraan sopimuksen täytäntöönpanoa. Virasto laatii myös jatkossa vuosikertomuksensa turvapaikkatilanteesta EU:ssa.

Turvapaikkamenettelyjen ja vastaanottojärjestelmien laadun, oikeudenmukaisuuden ja tehokkuuden tukemiseksi EUAA laatii edelleen standardeja, indikaattoreita, käytännön oppaita, oikeudellisia julkaisuja ja muita välineitä yhteistyössä jäsenvaltioiden asiantuntijoiden ja tarvittaessa kansalaisjärjestöjen kanssa. Näiden välineiden käyttöönottoa ja vaikutusta arvioidaan muun muassa analysoimalla viittauksia kansallisessa oikeuskäytännössä.

Vuodesta 2026 alkaen virasto ottaa myös monivuotisen seurantaohjelmansa täysimääräisesti käyttöön vuonna 2025 toteutettujen pilottihankkeiden jälkeen. Tämän viisivuotiskauden aikana Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän teknistä ja operatiivista täytäntöönpanoa seurataan kaikissa jäsenvaltioissa. Seurantamenetelmiä tarkistetaan tarvittaessa sopimuksen voimaantulon edellyttämällä tavalla.

Monialainen toiminta

Kuva 6: [EUAA:n ulkoisen yhteistyön strategia](#)

Hyvä hallintotapa on edelleen hyvin toimivan hallinnon avaintekijä. EUAA vahvistaa entisestään sisäisiä valvontajärjestelmiä, strategista suunnittelua ja raportointia sekä hallinta- ja arviointiprosesseja.

Jotta viraston tavoitteet voidaan saavuttaa, on välttämätöntä, että sen henkilöstö on ammattitaitoista ja sitoutunutta. Henkilöstön hyvinvointia ja sitoutuneisuutta seurataan yhä jatkossa säännöllisesti erityisillä kyselyillä.

Perusoikeusvastaava huolehtii valitusmekanismin toiminnasta, raportoi säännöllisesti hallintoneuvostolle ja edistää avoimuutta viraston vuotuisen turvapaikkaraportin kautta.

EUAA vahvistaa myös yhteistyötä keskeisten sidosryhmien, kuten EU:n ulkopuolisten kumppanimaiden, kanssa yhteistoiminnassa jäsenvaltioiden ja komission kanssa EUAA:sta annetun asetuksen ja EU:n ulkosuhdepolitiikan mukaisesti. Yhteyshenkilöt tukevat yhteistyötä jäsenvaltioissa ja, sikäli kuin käytettävissä olevat resurssit sen mahdollistavat, kumppanimaissa. Virasto koordinoi viestintätoimintaansa tiiviisti Euroopan komission kanssa, edistää

turvapaikka- ja pakolaisasioista leviävien tietojen oikeellisuutta ja puuttuu virheellisiin tietoihin.

